

Berörd präst

Mats Hermansson
Biskopsgatan 3
621 55 Visby

Saken

Prövning av behörigheten att utöva kyrkans vigningstjänst

Beslut

Domkapitlet finner inte skäl att ingripa enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen. Grund finns dock för fortsatta samtal mellan biskopen i dennes uppgift som pastor pastorum och Mats Hermansson.

Bakgrund

Den 23 december 2011 inkom en anmälan mot domprosten i Visby Mats Hermansson från komministern Dag Sandahl, Norra Ölands pastorat (bilaga 3 till § 16 2012). I anmälan vänder sig anmälaren bland annat mot vad Mats Hermansson gett uttryck för om en prästkollega i tidningen Gotlands Allehanda den 21 december 2011. Anmälaren gör gällande att domprosten genom sitt offentliga personangrepp har skadat det anseende en präst bör ha.

Utredningen i ärendet

Av utredningen i ärendet framgår följande.

Visby stift hade inbjudit komministern Markus Hagberg, Skara pastorat, till ett teologiskt seminarium för stiftets präster och diakoner den 13 oktober 2011 för att hålla ett föredrag om nattvardselementen, brödet och vinet i nattvarden. Efter föredraget inbjöds till ett fortsatt samtal mellan de närvarande. Mats Hermansson ställde under samtalet en fråga till Markus Hagberg med hänvisning till att han i föredraget fört fram som sin uppfattning att eftersom Jesus använde bröd och vin vid nattvardens instiftande kan kyrkan inte utan vidare byta ut detta mot något annat, exempelvis druvsaft. Mats Hermanssons fråga gällde kvinnliga präster. Enligt närvarande domkapitelledamot och ersättare, Martin Eriksson och Richard Wottle, innehöll Markus Hagbergs svar inte något ifrågasättande av kvinnliga präster i Svenska kyrkan.

Åtta veckor senare, den 8 december 2011, hölls nästa teologiska seminarium med ett annat tema. Inledningsvis ställdes frågor om föregående seminarium. Mats Hermansson framförde då kritik mot valet av föreläsare och hävdade inför de närvarande att Markus Hagberg skulle ha uttryckt sig på ett sätt som skulle innebära att han ifrågasatte kvinnliga präster. När andra som närvarat vid seminariet invände att Markus Hagberg inte i föredraget eller under det efterföljande samtalet sagt något som ifrågasatte kvinnliga präster, vidhöll Mats Hermansson att så var fallet.

Den 21 december 2011 publicerades en artikel i Gotlands Allehanda under rubriken "Präster klagar över kränkning" där Mats Hermansson och kyrkoherden Marianne Witting, Väskinde församling, intervjuades. I artikeln stod att läsa bland annat "Domprosten Mats Hermansson ifrågasätter valet av föreläsaren Markus Hagberg: - Inget annat stift skulle komma på tanken att bjuda in honom. Det var direkt olämpligt." Marianne Witting uttalade bland annat följande: "- Han ville inte säga det rent ut, men vi uppfattade det som att han ansåg att den rätta nattvarden är den som celebreras av en man". Hon tyckte även att Markus Hagberg nonchalerade kvinnliga deltagare. Medan en fråga ställdes gick han och hämtade en flaska vatten, utan att titta på frågeställaren.

Markus Hagberg har i Gotlands Allehanda den 22 december 2011 bestridit att han vid seminariet skulle ha uttryckt sig negativt om kvinnliga präster och att han skulle ha nonchalerat någon deltagare.

Den 2 januari 2012 skickade Marianne Witting och komministern Doris Granath, Visby domkyrkoförsamling, ett e-postmeddelande till samtliga präster och diakoner på Gotland. I meddelandet påstods att föredragshållaren vid det teologiska seminariet om nattvardselementen "uttryckte tveksamhet kring prästvigda kvinnor". Innehållet i meddelandet kom sedan även att omnämnas i tidningsartiklar och i det regionala tv-nyhetsprogrammet Östnytt.

I Gotlands Tidningar den 2 januari 2012 uttalade Doris Granath bland annat följande: "Bland annat pratade han (*anm. Markus Hagberg*) om vikten av att saker sker som på Jesu tid, och när han fick frågan om det då också är viktigt att prästen är en man så gled han undan frågan utan att svara."

I Gotlands Allehanda den 11 januari 2012 uttalade Mats Hermansson att han tycker att han blivit rätt citerad i Gotlands Allehanda den 21 december och att han står för det han har sagt.

I Kyrkans Tidning den 12 januari 2012 uttalade Mats Hermansson att Markus Hagberg uppfattats som kvinnoprästmotståndare.

Utöver det som har redogjorts för ovan har domkapitlet noterat att uppgiften om att Markus Hagberg skulle ha gett uttryck för så kallat kvinnoprästmotstånd efter den 21 december 2011 har återgetts i ett flertal mediainslag som också gjorts tillgängliga över internet, så som tidningsartiklar i lokalpress på Gotland och i Skara, i Kyrkans Tidning, i regional tv och radio samt därtill i flera inlägg på ledarsidor och i tidningskrönikor. Markus Hagberg har i vissa av dessa medier fått dementera att han skulle ha uttryckt sig negativt om kvinnliga präster.

Domkapitlet har inte ansett det vara nödvändigt att inhämta ett yttrande från Mats Hermansson.

Bedömning

Domkapitlet gör följande bedömning.

Var och en har enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen en grundlagsskyddad rätt att framföra tankar och uttrycka åsikter. En ytterligare grund härför finns i artikel 9 i Europakonventionen om tankefrihet och i artikel 10 om yttrandefrihet.

Justitiekanslern har tillsynen över tryck- och yttrandefriheten och är ensam åklagare i mål om brott mot dessa friheter. I 5 kap. brottsbalken, vars rubrik är Ärekränkning, gäller om de brott som anges däri, förtal och förolämpning, att dessa inte får åtalas av annan än målsäganden eller, om endast vissa förutsättningar är uppfyllda, av åklagaren.

Präster omfattas självfallet av ovan angivet grundlagsskydd men måste också i ord och gärning beakta de gränser som kyrkoordningens regelverk och givna vigningslöften ålägger dem. Den i ärendet aktuella bestämmelsen finns i 31 kap. 12 § 4 punkten kyrkoordningen. Av den följer att domkapitlet får förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen en skriftlig erinran om denne såvitt nu är av intresse i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Fråga är om Mats Hermansson genom att göra de ovan refererade uttalandena i lokalpressen i avsevärd mån har skadat detta anseende. På sätt Svenska kyrkans överklagandenämnd vid upprepade tillfällen har klargjort ställs det stränga beviskrav när det gäller ärenden av så ingripande karaktär för den enskilde som obehörighetsärenden utgör.

I kyrkoordningen stadgas att till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst får vigas den som har förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön (25 kap. 2 §). Samma villkor finns angivet för att vara behörig att anställas som domprost eller kyrkoherde (34 kap. 9 §). Domkapitlet konstaterar att benämningen "kvinnoprästmotståndare" i såväl samhällsdebatt som inomkyrklig debatt i allmänhet har kommit att användas som en nedsättande beteckning. Att utan stöd i vad en präst i Svenska kyrkan sagt eller skrivit påstå att denne skulle ha uttryckt sig vara avvisande till den av kyrkomötet antagna ordningen med kvinnliga präster får mot denna bakgrund anses vara ett agerande som är ägnat att utsätta prästen för andras missaktning.

Det antecknas att Visby stift har en skriftlig så kallad Mediestrategi och att arbete har inletts med att utarbeta en Codex Ethicus för präster och diakoner i Visby stift.

Sven-Bernhard Fast
biskop

Anna Tronêt
stiftsjurist

I avgörandet har deltagit Sven-Bernhard Fast, Eva Ernstson (f.d. rådman), Richard Wottle, Martin Eriksson, Lars Ahlner, Malle Björklund och Barbro Ronsten.

Martin Eriksson anmälde skiljaktig mening, bilaga 2 till § 16 2012.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande/Reservation

Jag anser att utredningen även borde ha innefattat dels Mats Hermanssons yttranden om biskop Lindsay Urwing och dess ekumeniska följdverkningar, dels hans uttalade stöd till några kvinnliga prästers upprop till bojkott av biskopens föreläsning och en prövning om detta medfört en splittring inom prästerskapet i Visby stift.

Jag anser att beslutsunderlaget är ofullständigt och reserverar mig därför mot beslutet.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Mats Hermansson', written in a cursive style.